

MINISTERIET FOR BØRN, LIGESTILLING,
INTEGRATION OG SOCIALE FORHOLD

FLERE OG STÆRKERE SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER I DANMARK

Regeringens opfølgning på anbefalinger fra Udvalget for
socialøkonomiske virksomheder

September 2014

ISBN: 978-87-7546-497-5

Billede: © Jeppe Bøje Nielsen 2014 © Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold

For yderligere information omkring publikationen:

Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold

Socialstyrelsen

Landemærket 9

1119 København K

T: 72 42 41 00

Beskæftigelsesministeriet

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering

Njalsgade 72A

2300 København S

T: 72 14 20 00

INDHOLD

Forord	5
Sammenfatning	6
Oversigt over initiativerne	7
Socialøkonomiske virksomheder – en drivkraft for samfundsmæssig forandring	8
Socialøkonomiske virksomheder i Danmark	9
Styrket indsats for socialøkonomiske virksomheder	12
Bedre rammer, vejledning og samarbejde	13
Klar identitet og regulering	15
Større viden og kendskab	17
Styrket forretningsgrundlag og iværksætteri	18

FORORD

Vi har i de seneste år set en opblomstring af flere nye danske socialøkonomiske virksomheder. Det er en spændende udvikling, der kan medvirke til at skabe positive samfundsmæssige forandringer i Danmark.

Regeringen har et klart mål om at skabe et Danmark, der hænger sammen. Et Danmark hvor flere får mulighed for at blive en del af arbejdsfællesskabet, gøre nytte og realisere det potentiale, som alle mennesker har. Det er vores oplevelse, at mange danske socialøkonomiske virksomheder hver dag gør en betydelig forskel i forhold til at realisere netop dette mål.

Det gør de for eksempel, når en cateringvirksomhed skaber et arbejdsfællesskab for indvandrerkvinder, der hidtil ikke har kunnet finde fodfæste på det danske arbejdsmarked på grund af sprogvanskeligheder, sygdom eller menneskelig sårbarhed. Eller når biavl og honningproduktion skaber fleksibel beskæftigelse for udsatte personer og dermed giver dem "en plads i samfundet".

Regeringen nedsatte i begyndelsen af 2013 et udvalg, der har undersøgt barrierer for etablering og udvikling af socialøkonomiske virksomheder i Danmark, og hvad vi kan gøre for at overkomme disse barrierer. Der skal lyde en stor tak til alle udvalgets medlemmer for deres dedikerede og kompetente indsats i udvalgsarbejdet.

Udvalgets analyser viser, at det på ingen måde er let at drive en socialøkonomisk virksomhed, der både skal levere samfundsnyttige og forretningsmæssige resultater. Derfor er det heller ikke holdbart, at socialøkonomiske iværksættere, som tingene ser ud i dag, skal kæmpe med ekstra barrierer, blot fordi de er socialøkonomiske.

Det er vores klare overbevisning, at det bør være lettere og mere attraktivt at starte og drive socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Med dette udspil tager vi fat i de vigtigste af de udfordringer, udvalget har identificeret. På denne måde håber vi, at kunne give sektoren et vigtigt skub i den rigtige retning. Den igangsatte indsats skal først og fremmest styrke socialøkonomiske virksomheder og iværksætteres muligheder for at etablere sig og vokse som private virksomheder. Men det er vigtigt, at vi samtidig også retter vores opmærksomhed mod, hvordan vi kan styrke socialøkonomiske virksomheders forudsætninger for at skabe nye samfundsgavnige løsninger i samspil med offentlige og frivillige aktører på de sociale og beskæftigelsesmæssige områder.

Manu Sareen

*Minister for børn, ligestilling,
integration og sociale forhold*

Mette Frederiksen

Beskæftigelsesminister

SAMMENFATNING

Regeringen ønsker at støtte udviklingen af socialøkonomiske virksomheder, der løfter et socialt ansvar - ikke mindst i forhold til inklusion og det rummelige arbejdsmarked. Derfor styrker Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold og Beskæftigelsesministeriet nu indsatsen for at gøre det lettere og mere attraktivt at etablere, drive og udvikle socialøkonomiske virksomheder på markedsvilkår i Danmark. Den styrkede indsats følger op på anbefalinger fra Udvalget for socialøkonomiske virksomheder.

*"Socialøkonomiske virksomheder er private og driver erhverv med det formål gennem deres virke og indtjening at fremme særlige sociale formål."*¹

Socialøkonomiske virksomheder opererer i krydsfeltet mellem den offentlige sektor, den private sektor og civilsamfundet og kombinerer karakteristika og ressourcer herfra. De adskiller sig på den ene side fra andre private virksomheder, ved at deres primære formål og drivkraft er at skabe positiv social forandring. På den anden side adskiller de sig fra fx frivillige organisationer og støttede projekter, ved at de som virksomheder primært anvender forretningsmæssige metoder til at opnå denne forandring.

Igennem deres kombination af social drivkraft med forretning udgør socialøkonomiske virksomheder en ny og alternativ måde at løse centrale samfundsmæssige problemstillinger på i Danmark. Samtidig skaber de arbejdspladser og bidrager positivt til samfundsøkonomien.

Socialøkonomiske virksomheder har et særligt stort potentiale, når det gælder om at skabe et Danmark, der hænger sammen - hvor alle er med. Mange socialøkonomiske virksomheder gør en stor indsats for at opkvalificere og inkludere personer fra en udsat målgruppe og bidrager herigennem til, at flere får fodfæste på arbejdsmarkedet, en plads i samfundet og derigennem et mere værdigt liv.

Udvalget for socialøkonomiske virksomheder har identificeret en række barrierer, der står i vejen for, at danske socialøkonomiske virksomheder kan udnytte deres fulde potentiale. Det er ambitionen, at den styrkede indsats kan udgøre et første skridt i forhold til at nedbryde disse barrierer og derved bane vejen for fremvæksten af flere og stærkere socialøkonomiske virksomheder i Danmark.

BAGGRUND

Ved finanslovsaftalen for 2013 indgik regeringen og Enhedslisten aftale om at støtte udviklingen af socialøkonomiske virksomheder. Derfor nedsatte regeringen Udvalget for socialøkonomiske virksomheder. Udvalget har undersøgt barrierer for etablering og udvikling af socialøkonomiske virksomheder i Danmark og givet anbefalinger til, hvorledes disse udfordringer bedst imødekommes.

¹ Definition af socialøkonomiske virksomheder, Anbefalingsrapport, Udvalget for socialøkonomiske virksomheder, september 2013.

OVERSIGT OVER INITIATIVERNE

Bedre rammer, vejledning og samarbejde

Vækstcenter for socialøkonomiske virksomheder

Der etableres et vækstcenter, der skal samle og formidle viden, styrke samarbejdet på feltet og fungere som én indgang til hjælp og vejledning for socialøkonomiske virksomheder og potentielle samarbejdspartnere.. Vækstcentret får desuden en hjemmeside, som skal give adgang til information og vejledning.

Råd for Socialøkonomiske Virksomheder

Rådet for Socialøkonomiske Virksomheder skal følge sektorens udvikling samt arbejde for et styrket fokus på socialøkonomiske virksomheder på tværs af den offentlige, private og frivillige sektor.

Pulje til styrket kommunal indsats

Der udbydes midler, der skal hjælpe særligt motiverede og interesserede kommuner til at styrke deres indsats for og samarbejde med socialøkonomiske virksomheder.

Større viden og kendskab

Oplysningsindsats om socialøkonomiske virksomheder

Målrettede oplysningsaktiviteter skal øge kendskabet til socialøkonomiske virksomheder, så interessen for at samarbejde med, investere i, og efterspørge produkter fra socialøkonomiske virksomheder stiger.

Værktøjskasse til dokumentation af effekt

Der udarbejdes en værktøjskasse, som indeholder redskaber, der kan støtte og vejlede socialøkonomiske virksomheder til selv at

dokumentere deres arbejde samt de resultater, de skaber.

Klar identitet og regulering

Registreringsordning for socialøkonomiske virksomheder

Der introduceres en særlig registreringsordning for socialøkonomiske virksomheder, som skal bidrage til at definere, legitimere og regulere sektoren.

Undersøgelse af muligheden for at lempe rimelighedskravet

Der nedsættes en arbejdsgruppe med inddragelse af arbejdsmarkedets parter, som undersøger muligheden for at fravige rimelighedskravet for socialøkonomiske virksomheder.

Styrket forretningsgrundlag og iværksætter

Forlængelse af det Sociale Vækstprogram

Det Sociale Vækstprogram er forlænget frem til 2016. Vækstprogrammet er et forretningsudviklingsforløb målrettet socialøkonomiske virksomheder.

Styrket socialøkonomisk iværksætteri og forretningsdrift

Der iværksættes en række aktiviteter rettet mod at sikre socialøkonomiske iværksættere og virksomheder bedre adgang til sparring og vejledning i forhold til at udvikle deres forretningsidé og etablere eller udvide egen virksomhed.

Private partnerskaber

Der igangsættes et program, der skal fremme etablering og udvikling af partnerskaber mellem socialøkonomiske virksomheder og større danske virksomheder.

SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER – EN DRIVKRAFT FOR SAMFUNDSMÆSSIG FORANDRING

Danmark står over for en række betydelige samfundsmæssige udfordringer. Vi skal fortsat sikre vækst og jobskabelse i en konkurrencepræget international økonomi. Samtidig skal vi have et arbejdsmarked, som også tilbyder muligheder til de personer, der ikke står først i jobkøen, vi skal reducere vores negative påvirkning på miljøet og sikre bedre sundhed og velfærd til alle i fremtiden.

Skal vi løse disse udfordringer, har vi brug for at udvikle nye ideer og nye løsninger. Vi skal blive bedre til at tænke nyt, og vi skal være bedre til at samarbejde på tværs af eksisterende skel, eksempelvis mellem det offentlige, civilsamfundet og det private.

Både internationale og danske erfaringer peger på, at socialøkonomiske virksomheder kan spille en vigtig rolle som en drivkraft for udvikling af nye løsninger på centrale samfundsproblematikker. Dette kan både være *direkte* i kraft af virksomhedernes egne aktiviteter og resultater, men også *indirekte* ved at inspirere til nytænkning, højere standarder og nye samarbejder hos andre private, offentlige og frivillige aktører.

Socialøkonomiske virksomheder har et særligt stort potentiale, når det gælder om at skabe et Danmark, der hænger sammen – hvor alle er med. Allerede i dag spiller mange danske socialøkonomiske virksomheder her en vigtig rolle ved at opkvalificere og inkludere personer fra udsatte målgrupper² i arbejde. På denne måde bidrager de til, at flere kan få fodfæste på arbejdsmarkedet og udgør således et vigtigt supplement til den øvrige sociale og beskæftigelsesmæssige indsats.

Udvalget for socialøkonomiske virksomheder har identificeret en række barrierer, som vurderes at hæmme udviklingen af flere og stærkere socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Flere af disse knytter sig til, at socialøkonomiske virksomheder er en forholdsvis ny og ukendt type aktør, der ikke altid passer lige godt ind i eksisterende strukturer og "kasser". Dette udfordrer virksomhedernes muligheder for at afsætte deres produkter, tiltrække investeringer og etablere samarbejder med offentlige og private aktører.

Regeringen ønsker med den igangsatte indsats at skabe bedre rammer for, at socialøkonomiske virksomheder kan operere på markedsvilkår og udleve deres potentiale. Dette skal blandt andet opnås ved at styrke det almene kendskab til den socialøkonomiske virksomhedstype samt ved at styrke de socialøkonomiske virksomheders muligheder for at indgå nyskabende samarbejder med relevante aktører i såvel den offentlige, private og frivillige sektor.

² I denne publikation anvendes betegnelserne "udsatte målgrupper" og "udsatte ledige". Udsathed anvendes i denne forbindelse som en paraplybetegnelse for borgere, der af forskellige årsager har svært ved at indgå på det ordinære arbejdsmarked. Deres udfordringer kan dreje sig om alt fra sociale problemer med misbrug eller hjemløshed til fysiske eller psykiske handicap.

SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER I DANMARK

Hvad er en socialøkonomisk virksomhed?

Socialøkonomiske virksomheder er private virksomheder, der driver erhverv med det formål, gennem deres virke og indtjening, at fremme særlige sociale og samfundsgavnlige formål.³

Socialøkonomiske virksomheder opererer i krydsfeltet mellem den offentlige sektor, den private sektor og civilsamfundet og kombinerer karakteristika og ressourcer fra disse tre sektorer. De adskiller sig på den ene side fra andre private virksomheder, ved at deres primære formål og drivkraft er at skabe positiv social forandring. På den anden side adskiller de sig fra fx frivillige organisationer og støttede, midlertidige projekter, ved at de som virksomheder primært anvender forretningsmæssige metoder til at opnå denne forandring.

Udvalget for socialøkonomiske virksomheders undersøgelser viser, at der er stor variation blandt danske socialøkonomiske virksomheder. Overordnet kan der skelnes imellem socialøkonomiske virksomheder, der arbejder *for* en målgruppe/sag eller *med* en målgruppe. Grænsen mellem de to grupper er dog flydende.

Socialøkonomiske virksomheder, der arbejder *for* en målgruppe eller en sag, har til formål at forbedre forholdene og livskvaliteten for en særlig målgruppe eller

fremme en særlig samfundsgavnlig sag. Eksempelvis kan virksomheden gennemføre oplysningsaktiviteter, producere hjælpemidler, organisere støttearrangementer eller donere virksomhedens overskud for at fremme et særligt formål.

BAGGRUND

Ved finanslovsaftalen for 2013 indgik regeringen og Enhedslisten aftale om at støtte udviklingen af socialøkonomiske virksomheder. Derfor nedsatte regeringen Udvalget for socialøkonomiske virksomheder.

Udvalget har undersøgt barrierer for etablering og udvikling af socialøkonomiske virksomheder i Danmark og givet anbefalinger til, hvorledes disse udfordringer bedst imødekommes.

Socialøkonomiske virksomheder, der arbejder *med* en målgruppe, involverer en udsat målgruppe direkte i deres virke. Dette gør de eksempelvis ved at ansætte udsatte ledige eller ved at sikre bedre beskæftigelsesmuligheder og større livskvalitet for den enkelte gennem inklusion, aktivering og kompetenceudvikling.

Udvalget for socialøkonomiske virksomheder har opstillet fem kriterier, der afgrænser socialøkonomiske virksomheder fra andre typer af virksomheder og organisationer. Disse kriterier er:

- Socialt formål – virksomhedens primære formål har samfundsgavnlig karakter; det vil sige, at formålet har et socialt, beskæftigelses-, sundheds-,

³ Jf. definition af Udvalget for socialøkonomiske virksomheder

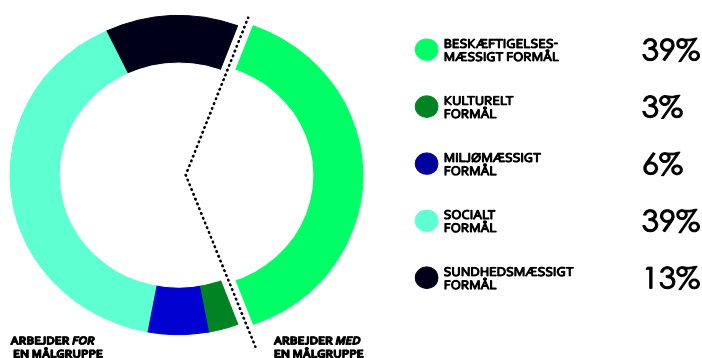
miljømæssigt eller kulturelt sigte, som desuden fremmer aktivt medborgerskab.

- Væsentlig erhvervsdrift – virksomheden har et væsentligt element af erhvervsdrift ved salg af serviceydelser eller produkter, som udgør en betydelig del af dens omsætning.
- Uafhængig af det offentlige – virksomheden har eget CVR-nummer og fungerer uden væsentlig offentlig indflydelse på ledelsen og driften af virksomheden.
- Social overskudshåndtering – virksomheden anvender hele sit overskud til primært at fremme sociale formål, reinvestere i egen eller andre socialøkonomiske virksomheder og sekundært til begrænset udbetaling af udbytte til investorer.
- Ansvarlig og inddragende virksomhedsledelse – virksomheden er transparent i sit virke og har en værdiskabende og etisk forsvarlig ledelse.

Socialøkonomiske virksomheder i Danmark

Udvalget for socialøkonomiske virksomheder identificerede igennem deres arbejde 292 socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Udbredelsen af virksomhedstypen i Danmark synes således fortsat at være forholdsvis begrænset. Et nærmere kig på de 292 virksomheder giver dog en indikation af, at der i disse år kommer flere nye socialøkonomiske virksomheder til. Således er ca. halvdelen af virksomhederne etableret i 2007 eller senere.

Figur 1: Socialøkonomiske virksomheder i Danmark inddelt efter formål, og om de arbejder for eller med en målgruppe (juni 2013)

Kilde: Udvalget for Socialøkonomiske virksomheders anbefalingsrapport, 2013.

Barrierer for socialøkonomiske virksomheder

Udvalget for socialøkonomiske virksomheder identificerede en række udfordringer, som vurderes at hæmme udviklingen af flere og stærkere socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Blandt andet blev følgende udfordringer vurderet som centrale barrierer:

Begrænset kendskab

⁴ Det skal bemærkes, at dette antal er udtryk for et øjeblikbillede, der udelukkende er baseret på udvalgets kortlægningsarbejde.

Der synes at være begrænset viden om og kendskab til socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Dette gælder både virksomhedstypen generelt, virksomhedernes arbejde og de positive samfundsmæssige effekter heraf.

Behov for afgrænset identitet og bedre regulering

Fraværet af en egentlig regulering og en klar afgrænsning af, hvad en socialøkonomisk virksomhed er, gør det i nogle sammenhænge vanskeligt for socialøkonomiske virksomheder at legitimere og markedsføre deres virksomhed over for kunder, investorer, samarbejdspartnere, myndigheder og andre interessenter.

Begrænsninger vedrørende ansættelse på særlige vilkår

Socialøkonomiske virksomheder, som arbejder *med* en målgruppe, oplever, at elementer i beskæftigelseslovgivningen, der skal forhindre konkurrenceforvridning og fortrængning af ordinært ansatte, til en hvis grad begrænser de socialøkonomiske virksomheders muligheder for at integrere udsatte ledige på arbejdsmarkedet.

Behov for stærkere forretningsgrundlag

Socialøkonomiske virksomheder og iværksættere kan opleve særlige udfordringer i forhold til at udvikle og opretholde en økonomisk bæredygtig virksomhed samtidig med, at de undgår at gå på kompromis med deres sociale formål. Disse udfordringer forstærkes af, at mange socialøkonomiske iværksættere synes at have begrænset erfaring med og viden om forretningsdrift samt begrænset adgang til forretningsmæssig sparring og erfaringsdeling igennem deres netværk.

STYRKET INDSATS FOR SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER

Regeringen ønsker at støtte udviklingen af socialøkonomiske virksomheder, der løfter et socialt ansvar - ikke mindst i forhold til det rummelige arbejdsmarked.

På baggrund af de udpegede barrierer styrker Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold og Beskæftigelsesministeriet derfor nu med 10 initiativer indsatsen for at gøre det lettere og mere attraktivt at etablere, drive og udvikle socialøkonomiske virksomheder. Den styrkede indsats følger således direkte op på anbefalinger fra Udvalget for socialøkonomiske virksomheder.

De 10 initiativer skal styrke forudsætningerne for, at den socialøkonomiske sektor i Danmark over de næste år kan vokse sig større og stærkere. Dette skal ske ved at støtte op omkring eksisterende socialøkonomiske virksomheders muligheder for at styrke og udvikle deres forretning samt ved at støtte op omkring udviklingen af nye socialøkonomiske forretningsidéer.

Indsatsen er målrettet en sektor i hurtig bevægelse. Der lanceres løbende nye tiltag med et socialøkonomisk sigte, og der udvises interesse for potentialet i de socialøkonomiske virksomheder fra mange sider: Hos større private virksomheder og fonde, i civilsamfundet og ikke mindst i kommunerne.

Det er derfor ambitionen, at der sikres en stærk kobling mellem den forestående indsats, de socialøkonomiske virksomheder og øvrige private og frivillige tiltag på området. En kobling der kan danne grobund for stærke fremtidige partnerskaber til gavn for den socialøkonomiske sektor.

Indsatsen består af 10 initiativer, der samlet skal medvirke til at sikre:

- Bedre rammer, vejledning og samarbejds muligheder for socialøkonomiske virksomheder.
- Klar identitet og regulering for og omkring socialøkonomiske virksomheder.
- Større viden om og kendskab til socialøkonomiske virksomheder og deres samfundsmæssige effekt.
- Et styrket forretningsgrundlag i socialøkonomiske virksomheder og mere socialøkonomisk iværksætterier.

BEDRE RAMMER, VEJLEDNING OG SAMARBEJDE

Socialøkonomiske virksomheders fokus på såvel social som økonomisk værdiskabelse medfører, at de ofte er underlagt mange forskellige regelsæt og derfor møder flere krav til dokumentation, kontrol og administration end andre virksomheder inden for deres respektive branche.

Der er behov for, at offentlige institutioner, private virksomheder og andre aktører fremadrettet kan få bedre adgang til viden om socialøkonomiske virksomheder og de regler og rammer, der gælder for dem. En fælles offentlig indgang for og omkring socialøkonomiske virksomheder vil kunne tilbyde information om den socialøkonomiske virksomhedstype samt give overblik og vejledning vedrørende gældende regulering og viden om muligheder for samspil med det socialøkonomiske felt. Meget tyder i denne forbindelse på, at der er et særligt stort potentiale i at styrke samspillet og synergien mellem de socialøkonomiske virksomheder og social- og beskæftigelsesindsatsen i kommunerne.

Indsatsen for socialøkonomiske virksomheder har til formål at styrke rammevilkårene og samarbejdsmulighederne for en forholdsvis ny og dynamisk socialøkonomisk sektor, hvis behov både er forskelligartede og i konstant forandring. For kontinuerligt at sikre en stærk socialøkonomisk sektor i Danmark, er der behov for løbende at følge sektorens udvikling, resultater og behov, og tilpasse indsatsen herefter. Dette søges opnået ved etablering af et Råd for socialøkonomiske virksomheder.

Der igangsættes på dette indsatsområde følgende initiativer:

VÆKSTCENTER FOR SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER

Socialøkonomiske virksomheder skal styrkes gennem oprettelsen af et Vækstcenter, som skal fungere som én indgang til hjælp og vejledning for socialøkonomiske virksomheder og potentielle samarbejdspartnere. Vækstcentret skal:

- Smidiggøre socialøkonomiske virksomheders indgang til, kontakt og samarbejde med det offentlige og dermed bidrage til at lette deres administrative byrder.
- Styrke forretningsgrundlaget hos socialøkonomiske virksomheder og iværksættere ved at vejlede om etablering, drift og udvikling af socialøkonomisk virksomhed.
- Løbende formidle viden om socialøkonomiske virksomheder til samarbejdspartnere og interessenter i den offentlige, private og frivillige sektor.
- Arbejde strategisk for et bedre samarbejde mellem socialøkonomiske virksomheder og offentlige myndigheder.
- Løbende indsamle og dele viden, bl.a. gennem hjemmesiden, som skal fungere som Vækstcentrets digitale profil.

PULJE TIL STYRKET KOMMUNAL INDSATS

Der er brug for, at flere kommuner arbejder målrettet med socialøkonomiske virksomheder. Derfor afsættes en del af satspuljen til socialøkonomiske virksomheder til, at en eller flere medarbejdere i en kommune kan optimere kommunens arbejde med socialøkonomiske virksomheder. Interesserede kommuner vil blandt andet kunne søge midler til nedenstående:

- En eller flere tværgående tovholdere med indgående kendskab til kommunens organisering og funktion.
- At styrke det tværgående samarbejde internt i kommunen, særligt mellem arbejdsmarkedets parter, de lokale jobcentre, den kommunale indkøbsafdeling og den lokale erhvervsservice.
- Dialogmøder med relevante socialøkonomiske virksomheder for at få flere udsatte ledige i beskæftigelse.
- Arbejde med effekt af ansættelse/deltagelse i tilbud i en socialøkonomisk virksomhed samt kortlægning af, hvad kommunen får for pengene og der-ved, hvad kommunen sparer på lang sigt.
- Optimering af kommunens viden om socialøkonomiske virksomheder i lokalområdet.
- Forankring af tovholderens arbejde med socialøkonomiske virksomheder.
- Udvikling af en kommunal strategi.

RÅD FOR SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER

Den danske sektor for socialøkonomiske virksomheder er dynamisk, forskelligartet, og under konstant udvikling. Rådet for Socialøkonomiske Virksomheder skal følge denne udvikling samt arbejde for et styrket fokus på socialøkonomiske virksomheder på tværs af den offentlige, private og frivillige sektor. Rådets opgaver er bl.a. at:

- Støtte op om implementeringen af indsatsen for socialøkonomiske virksomheder og fungere som advisory board og sparringspartner for Vækstcentret og dets virke.
- Følge den socialøkonomiske sektors udvikling og vejlede i forhold til, hvordan der bedst kan støttes op omkring socialøkonomiske virksomheders vækstvilkår.
- Bidrage til den offentlige debat vedrørende socialøkonomiske virksomheder.

KLAR IDENTITET OG REGULERING

Socialøkonomiske virksomheder er i kraft af deres kombination af forretningsdrift med et socialt formål en relativ ny og anderledes virksomhedsform. Det medfører vanskeligheder for virksomhederne i forhold til klart at afgrænse og legitimere sig i forhold til mere traditionelle aktører, herunder andre private virksomheder og frivillige organisationer.

Vanskelighederne kommer særligt til udtryk i forhold til kommunikation med kunder, samarbejdspartnere, myndigheder og andre interessenter, der kan have svært ved klart at skelne socialøkonomiske virksomheder fra andre aktører. Dette gør det vanskeligt for forbrugere og samarbejdspartnere aktivt at tilvælge socialøkonomiske virksomheder og produkter. For at skabe de bedste rammer for socialøkonomiske virksomheder, er det vigtigt, at socialøkonomiske virksomheder får mulighed for at legitimere deres virksomhed og får en fælles identitet og regulering gennem lovgivning.

En klar afgræsning af socialøkonomiske virksomheder vil tilmed gøre det muligt at følge sektorens udvikling samt at tilpasse lovgivning for denne virksomhedstype. Dette gælder særligt i forhold til virksomhedernes arbejde med personer, der står på kanten af, eller helt uden for, arbejdsmarkedet.

Det er vigtigt, at alle bidrager og er en del af det danske arbejdsmarked så vidt muligt. Ikke kun for samfundets skyld, men i høj grad også for den enkeltes. Det er en høj prioritet, at også de allermost udsatte har en hverdag, hvor de har noget at stå op til. En del socialøkonomiske virksomheder har netop inklusion som formål, og derfor er det vigtigt, at virksomhederne ikke begrænses unødigt i deres virke. Det er i dag en barriere for en del socialøkonomiske virksomheder, at muligheden for at ansætte flere udsatte ledige begrænses af lovgivningen. Der er derfor et behov for at undersøge, hvorvidt reglerne på beskæftigelsesområdet kan blive tilpasset, således at socialøkonomiske virksomheder i større omfang kan inkludere udsatte ledige på arbejdsmarkedet uden det fører til fortrængning eller konkurrenceforvridning.

Der igangsættes på dette indsatsområde følgende initiativer:

REGISTRERINGSORDNING FOR SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER

Der introduceres en registreringsordning for socialøkonomiske virksomheder, som skal bidrage til at definere, legitimere og regulere sektoren. Registreringsordningen skal gøre det muligt for virksomhederne at dokumentere, at de lever op til visse standarder i forhold til deres virksomhedsdrift og er transparente. Det sker ved at give dem eneretten til betegnelsen "registreret socialøkonomisk virksomhed".

UNDERSØGELSE AF MULIGHEDEN FOR AT LEMPE RIMELIGHEDSKRAVET

Der er igangsat et forsøg, som indebærer mulighed for dispensation fra rimelighedskravet, når en privat virksomhed ønsker at ansætte flere førtidspensionister med løntilskud. Forsøget omfatter kun førtidspensionister ansat med løntilskud og løber fra 1. oktober 2013 til 31. december 2014.

Der nedsættes en arbejdsgruppe med inddragelse af arbejdsmarkedets parter som skal undersøge, om det vil kunne styrke beskæftigelsesindsatsen for udsat-

te at lempe rimelighedskravet for en bredere gruppe af ansatte på særlige vilkår i socialøkonomiske virksomheder under hensyntagen til at støttet beskæftigelse ikke skal fortrænge ordinært ansatte og ikke må være konkurrenceforvridende.

STØRRE VIDEN OG KENDSKAB

Der synes at være begrænset viden om og kendskab til socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Dette gælder både forretningsmodellen generelt, virksomhedernes arbejde og de positive samfundsmæssige effekter heraf. Alment kendskab til socialøkonomiske virksomheders særlige karakteristika er centralt i forhold til at opbygge tillid og understøtte interessen for samarbejde hos potentielle kunder, partnere og investorer.

Derfor skal kendskabet til socialøkonomiske virksomheder være højere. Der skal sættes ind for at øge kendskabet på alle niveauer og gøre socialøkonomi til et kendt koncept hos den danske befolkning. Et øget kendskab kan desuden på sigt bidrage til, at nye såvel som erfarne iværksættere vil vælge en socialøkonomisk forretningsmodel.

Socialøkonomiske virksomheders muligheder for at opnå større synlighed og anerkendelse vurderes af Udvalget for socialøkonomiske virksomheder at være tæt knyttet til deres formåen i forhold til at dokumentere og kommunikere deres samfundsnyttige arbejde og resultater. Et styrket fokus på, og bedre redskaber til, at arbejde evidensbaseret – dvs. at måle, dokumentere og følge op på den forskel, de skaber - vil give socialøkonomiske virksomheder forbedrede muligheder for at markedsføre sig i forhold til potentielle kunder, donorer, samarbejdspartnere og investorer mv. Sådanne redskaber vil desuden give virksomhederne bedre mulighed for at inspirere hinanden samt monitorere og styrke deres egen indsats. Samlet vurderes dette at ville kunne afstedkomme en større legitimitet af feltet og virksomhedernes indsats.

Der igangsættes på dette indsatsområde følgende initiativer:

OPLYSNINGSINDSATS OM SOCIALØKONOMISKE VIRKSOMHEDER

Øget kendskab til socialøkonomiske virksomheder er afgørende for at sikre, at flere socialøkonomiske virksomheder startes, trives og udvikles. Der skal derfor være bredere kendskab til socialøkonomiske virksomheders profil og resultater blandt potentielle kunder, investorer og iværksættere samt relevante myndigheder og samarbejdspartnere.

For at sikre dette, gennemføres en oplysningsindsats baseret på en række oplysnings- og udbredelsesaktiviteter om socialøkonomiske virksomheders særlige karakteristika, sociale værdiskabelse samt samfundsgavnlig effekt.

VÆRKTØJSKASSE TIL DOKUMENTATION AF EFFEKT

Der udarbejdes en værktøjskasse, som indeholder redskaber, der kan støtte og vejlede socialøkonomiske virksomheder til selv at måle og dokumentere deres arbejde samt de resultater, de skaber. Værktøjskassen skal være enkel, så den kan bruges, uden at det kræver væsentlige faglige forudsætninger eller et højt tidsforbrug for en socialøkonomisk virksomhed. Samtidig skal den sikre et fagligt troværdigt niveau, samt at målinger foretaget med den i videst muligt omfang er sammenlignelige for investorer, kunder og samarbejdspartnere på tværs af socialøkonomiske virksomheder. Værktøjskassen tilpasses EU's standarder for dokumentation af social effekt.

STYRKET FORRETNINGSGRUNDLAG OG IVÆRKSÆTTERI

Det kan være en stor udfordring at starte egen virksomhed. En udfordring der kun bliver større, hvis den valgte forretningsmodel både skal lede til en effektiv social indsats samt etablering og opretholdelse af en økonomisk levedygtig forretning.

Analyser foretaget af Udvalget for socialøkonomiske virksomheders indikerer, at mange socialøkonomiske iværksættere har begrænset erfaring med og viden om forretningsdrift. De brænder typisk for og har omfattende erfaring fra det sociale felt, men mangler forretningsmæssige kompetencer. Den manglende forretningsmæssige baggrund betyder samtidig, at socialøkonomiske iværksættere generelt ikke har samme naturlige adgang til kompetencer og erfaringsdeling, som kan være tilfældet for andre iværksættere. Samlet kan dette yderligere vanskeliggøre processen med at etablere en socialøkonomisk virksomhed.

Når der skal skabes grundlag for, at flere etablerer, driver og udvikler levedygtige socialøkonomiske virksomheder i Danmark, bør det sikres, at socialøkonomiske iværksættere har adgang til den fornødne hjælp, sparring og vejledning i forhold til at udvikle deres forretningsidé samt etablere eller udvide egen virksomhed. Dette gælder både traditionelle forretningsmæssige udfordringer samt særlige udfordringer knyttet til den socialøkonomiske forretningsmodel.

Der igangsættes på dette indsatsområde følgende initiativer:

STYRKET SOCIALØKONOMISK IVÆRKSÆTTERI OG FORRETNINGSDRIFT

Udvikling af nye innovative socialøkonomiske forretningsidéer og bæredygtige socialøkonomiske virksomheder i Danmark skal styrkes. Dette søges opnået ved:

- At gennemføre initiativer hvor iværksættere i en tidlig fase kan få hjælp til at udvikle deres socialøkonomiske forretningsidéer, f.eks. i samarbejde med relevante uddannelsesinstitutioner.
- At udvikle et vejledningsværktøj, som giver socialøkonomiske iværksættere og virksomheder let adgang til information om etablering og udvikling af socialøkonomiske virksomheder
- At styrke socialøkonomiske virksomheders adgang til sparring og vejledning, bl.a. fra erfarne erhvervsledere.

DET SOCIALE VÆKSTPROGRAM

Der er afsat et større beløb til forretningsudvikling af socialøkonomiske virksomheder, som har potentiale til at udvikle sin forretning. Socialøkonomiske virksomheder har siden 2013 kunne søge om deltagelse i det Sociale Vækstprogram, som indeholder:

- Tilknytning af professionel forretningsudvikler
- Camps og kurser med fokus på salg, organisation og ledelse
- Udviklingsmidler – mulighed for at søge om mindre donationer til igangsættelse af nye tiltag i virksomheden
- Professionel rådgivning om finansielle, erhvervsretslige samt beskæftigelsesretslige forhold
- Netværk gennem kontakt til kommuner, fonde, långivere, virksomheder

Erfaringerne hidtil viser, at programmet medfører øget salg og omsætning samt mulighed for indslusning af flere udsatte ledige i virksomhederne. Det Sociale Vækstprogram er forlænget, så programperioden nu løber frem til 2016.

PARTNERSKABER MED PRIVATE VIRKSOMHEDER

Der igangsættes et program, der skal fremme etablering og udvikling af partnerskaber mellem socialøkonomiske virksomheder og større almindelige virksomheder. Målet er at øge kendskabet til socialøkonomiske virksomheder blandt andre virksomheder samt at sikre kompetenceudvikling hos socialøkonomiske virksomheder. De socialøkonomiske virksomheder vil kunne inspirere de almindelige virksomheder med, hvordan udsatte personer kan indsluses og fastholdes på arbejdsmarkedet. Desuden kan de almindelige virksomheder bruge partnerskabet til at udøve social ansvarlighed ved at støtte socialøkonomiske virksomheder, som ofte har en stor andel medarbejdere ansat på særlige vilkår.

Beskæftigelsesministeriet

Ved Stranden 8
1061 København K
Tlf. 72 20 50 00
bm@bm.dk
www.bm.dk

Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale forhold

Holmens Kanal 22
1060 København K
Tlf. 33 92 93 00
sm@sm.dk
www.sm.dk